

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองไผ่ อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

สถานีพัฒนาที่ดินสุพรรณบุรี สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปี 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองไธสง อำเภอนำทม จังหวัดสุพรรณบุรี ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินสุพรรณบุรีร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 และกองนโยบายแผนการใช้ที่ดิน ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหาความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้สถานีพัฒนาที่ดินสุพรรณบุรี ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินสุพรรณบุรี
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-3
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรอำเภอกู่ทอง (ปี พ.ศ.2537-2566)	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2566	2-10
2-4	จำนวนสัตว์ส่วนครัวเรือน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2566	2-11
2-5	รายได้ - รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2566	2-12
3-1	สมบัติดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี	6-6
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572	7-4
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-10

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี	2-2
2-2	สมุดลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสุพรรณบุรี	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี	2-9
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี	4-6
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี	6-8

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ได้แก่ วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตร ให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ดิน 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัดซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละ ของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน(Participatory Rural Appraisal :PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่างๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด(ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ(ร่าง)แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง(ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1)องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

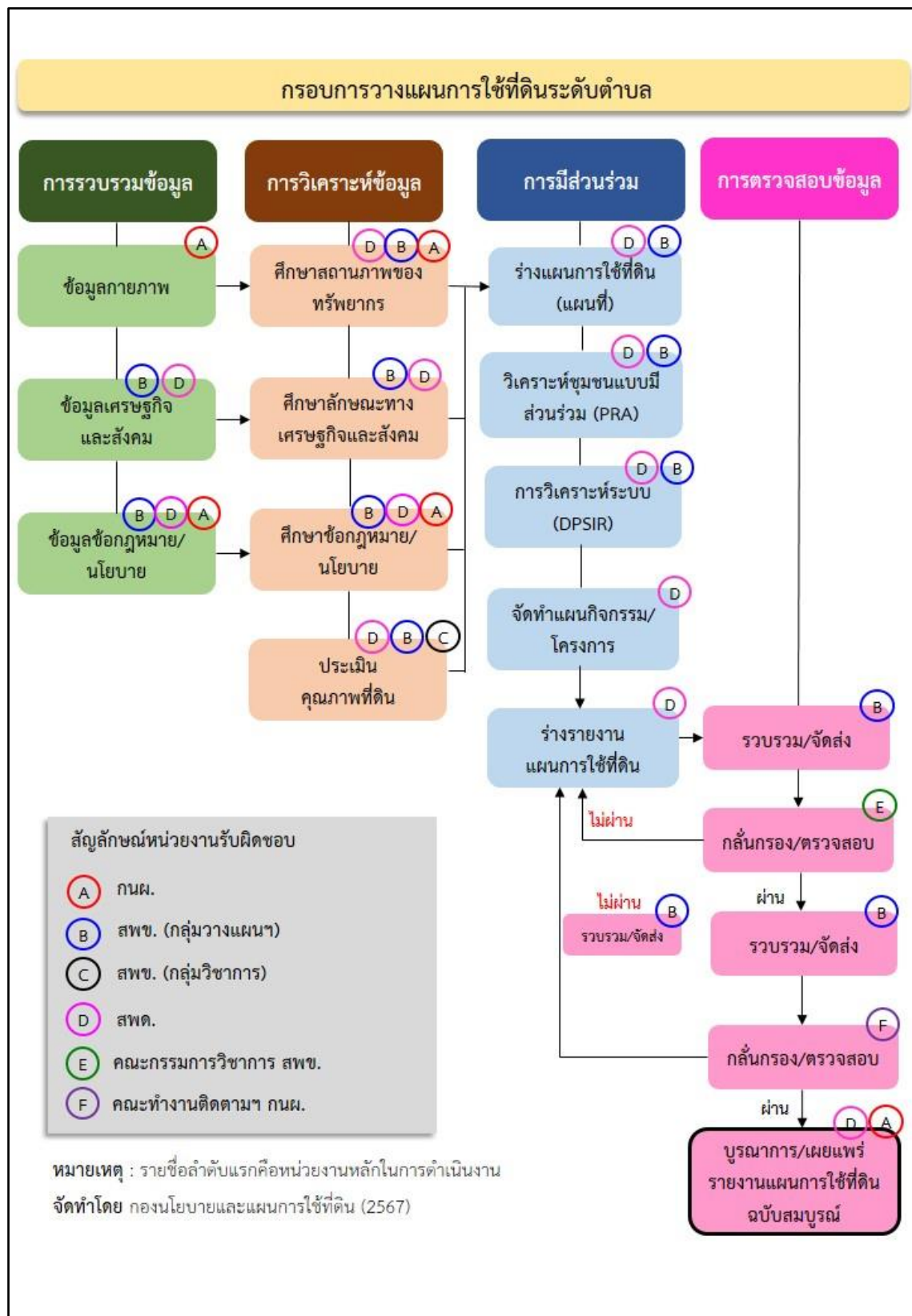
2)กรมพัฒนาที่ดินโดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของงบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3)หน่วยงานราชการอื่นๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“คมนาคมดี มีน้ำอุปโภคบริโภคเพียงพอ พัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมเศรษฐกิจ พื้นฟูประเพณี เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน” (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไธสง, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

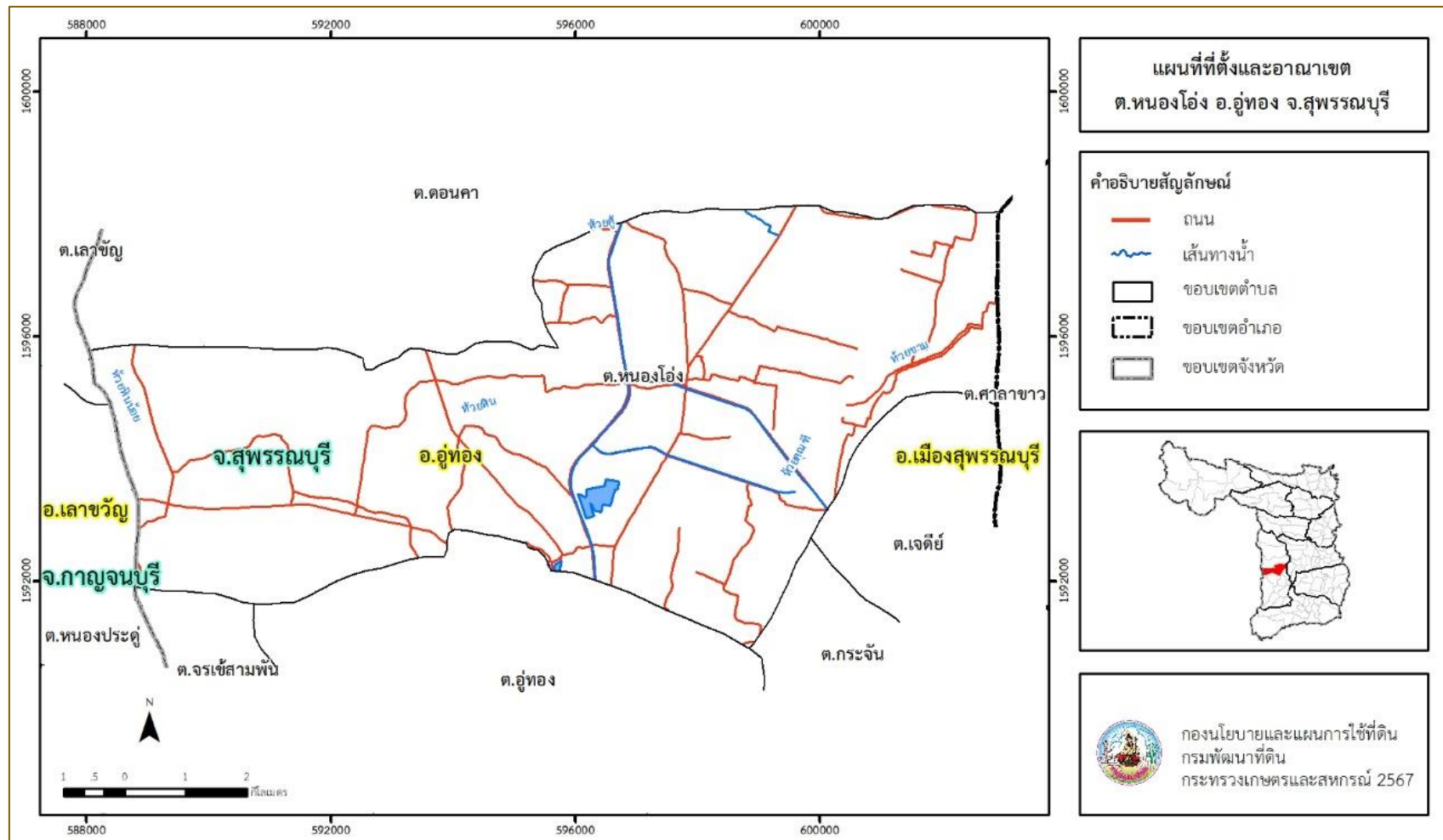

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอกู่ทอง มีพื้นที่ประมาณ 63.61 ตารางกิโลเมตร หรือ 39,756 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลดอนคา อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลจรเข้มะสามพัน ตำบลกู่ทอง ตำบลกระเจียน อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลศาลาขาว อำเภอเมืองสุพรรณบุรี ตำบลเจดีย์ อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลเลาขวัญ ตำบลหนองปรือ อำเภอลำสนธิ จังหวัดกาญจนบุรี

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลหนองไธสง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 14 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านคณทิ	หมู่ที่ 8 บ้านเกษตรสุข
หมู่ที่ 2 บ้านหนองไธสง	หมู่ที่ 9 บ้านหนองแห่น
หมู่ที่ 3 บ้านหนองกระทิง	หมู่ที่ 10 บ้านสระ
หมู่ที่ 4 บ้านหนองหลุม	หมู่ที่ 11 บ้านคอกวัวตะวันตก
หมู่ที่ 5 บ้านห้วยหิน	หมู่ที่ 12 บ้านเขาตาก้าว
หมู่ที่ 6 บ้านโคกสำโรง	หมู่ที่ 13 บ้านพวน
หมู่ที่ 7 บ้านตลิ่งชัน	หมู่ที่ 14 บ้านหนองหลุมตะวันตก

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด และพื้นที่สูงชันทิศตะวันตกเป็นพื้นที่ภูเขา มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยขาม ห้วยคณทิ ห้วยคู้ ห้วยหิน ห้วยหินน้อย

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537-2566) พบว่า ตำบลหนองไธสง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 37.0 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 19.1 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคมและเดือนธันวาคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 981.2 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 104 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 211.8 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 18 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี(พ.ศ.2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรอำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนสิงหาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

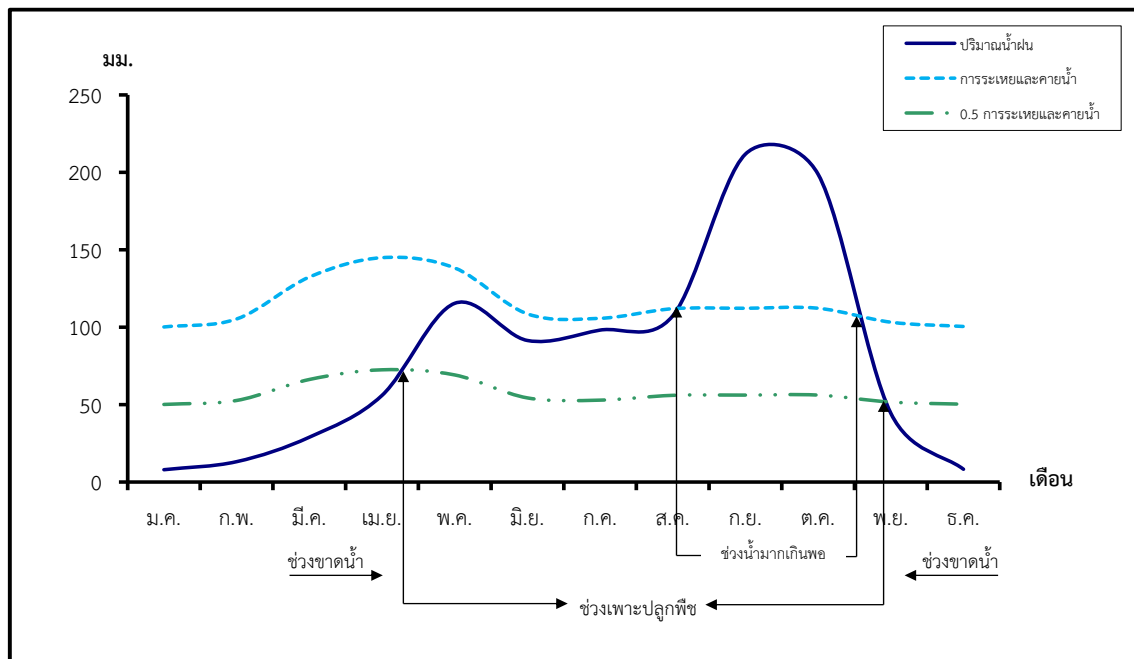
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรอำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี^{/1}

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ^{/2}	ปริมาณฝนใช้การ ^{/2}
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	19.1	31.5	25.0	73.0	7.9	1.2	100.1	7.8
ก.พ.	21.2	33.8	27.2	72.0	13.1	1.6	105.3	12.8
มี.ค.	23.5	36.0	29.2	70.0	28.9	3.3	132.4	27.6
เม.ย.	24.9	37.0	30.5	69.0	55.9	5.2	144.9	50.9
พ.ค.	25.3	35.9	30.1	73.0	115.4	11.8	138.3	94.1
มิ.ย.	24.9	34.8	29.4	74.0	91.4	13.5	108.6	78.0
ก.ค.	24.5	34.0	28.8	75.0	98.1	15.2	105.7	82.7
ส.ค.	24.5	34.1	28.7	76.0	107.3	15.3	111.9	88.9
ก.ย.	24.2	33.6	28.3	80.0	211.8	18.0	112.2	140.0
ต.ค.	23.7	32.6	27.8	82.0	198.8	13.9	112.2	135.6
พ.ย.	22.4	32.0	26.9	77.0	44.4	4.4	103.2	41.2
ธ.ค.	20.0	31.0	25.2	73.0	8.2	1.4	100.4	8.1
เฉลี่ย	23.2	33.9	28.1	74.5	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	981.2	104.8	1,375.2	767.7

หมายเหตุ : ^{/1} เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

^{/2} จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสุพรรณบุรี

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่าสภาพการใช้ที่ดินตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 4,144 ไร่ หรือร้อยละ 10.44 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หมู่บ้านบนพื้นราบ โรงงานอุตสาหกรรม และสถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 28,982 ไร่ หรือร้อยละ 72.89 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นดินมีเนื้อที่ 16,098 ไร่ หรือร้อยละ 40.49 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว และนาไร่
- 2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 11,549 ไร่ หรือร้อยละ 29.05 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ข้าวโพด อ้อย และมันสำปะหลัง เป็นต้น
- 3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 379 ไร่ หรือร้อยละ 0.95 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยูคาลิปตัส สัก และสะเดา เป็นต้น
- 4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 267 ไร่ หรือร้อยละ 0.67 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง มะละกอ และไม้ผลผสม เป็นต้น
- 5) พืชสวน มีเนื้อที่ 302 ไร่ หรือร้อยละ 0.76 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก หน่อไม้ฝรั่ง และพืชสวนไร่/เสื่อมโทรม
- 6) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 75 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก/โรงเรือนเลี้ยงสุกร และโรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า เป็นต้น

7) พืชไร่ 4 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่ร้าง

8) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 308 ไร่ หรือร้อยละ 0.78 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา และสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 2,256 ไร่ หรือร้อยละ 5.67 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 746 ไร่ หรือร้อยละ 1.88 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ คลองชลประทาน แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง และบ่อน้ำในไร่นา

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 3,628 ไร่ หรือร้อยละ 9.12 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ เหมืองแร่ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ และพื้นที่ถม เป็นต้น

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	4,144	10.44
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,735	6.88
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	397	1.01
U405	ถนน	240	0.60
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	710	1.79
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	42	0.11
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	20	0.05
A	พื้นที่เกษตรกรรม	28,982	72.89
A100	นาร้าง	127	0.32
A101	นาข้าว	15,971	40.17
A200	ไร่ร้าง	51	0.13
A202	ข้าวโพด	6,038	15.19
A203	อ้อย	4,514	11.35
A204	มันสำปะหลัง	910	2.29
A219	มันเทศ	32	0.08
A222	ชิง	4	0.01
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	3	0.01
A304	ยูคาลิปตัส	115	0.29

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A305	สีก	113	0.28
A305/A306	สีก/สะเดา	23	0.06
A306	สะเดา	67	0.17
A306/A412	สะเดา/มะขาม	22	0.05
A307	สนประดิพัทธ์	7	0.02
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	29	0.07
A401	ไม้ผลผสม	37	0.09
A405	มะพร้าว	12	0.03
A405/A407	มะพร้าว/มะม่วง	2	0.01
A407	มะม่วง	66	0.17
A407/A411	มะม่วง/กล้วย	23	0.06
A409	พุทรา	10	0.02
A411	กล้วย	28	0.07
A412	มะขาม	4	0.01
A413	ลำไย	12	0.03
A415	มะละกอ	56	0.14
A424	มะขามเทศ	17	0.04
A500	พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม	3	0.01
A502	พืชผัก	259	0.65
A514	หน่อไม้ฝรั่ง	40	0.10
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	11	0.03
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	16	0.04
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	17	0.04
A703/A704	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก/โรงเรือนเลี้ยงสุกร	17	0.04
A703/A902	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก/สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	4	0.01
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	10	0.02

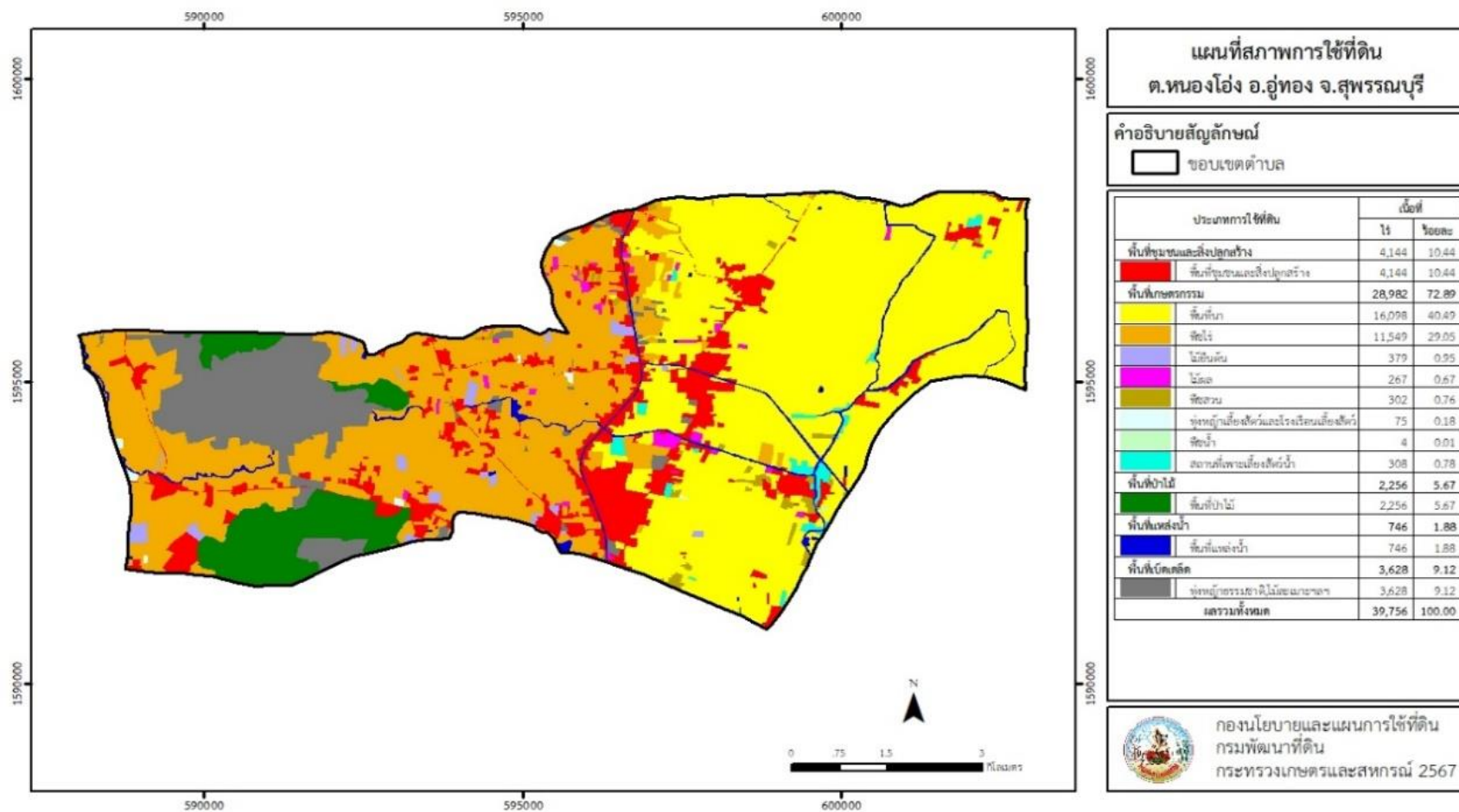

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A800	พืชไร่	4	0.01
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	58	0.15
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	250	0.63
F	พื้นที่ป่าไม้	2,256	5.67
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	2,256	5.67
M	พื้นที่เปิดเตล็ด	3,628	9.12
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	24	0.06
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	261	0.66
M300	เหมืองเก่า บ่อขุด	25	0.06
M301	เหมืองแร่	3,220	8.10
M304	บ่อดิน	14	0.03
M405	พื้นที่ถม	84	0.21
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	746	1.88
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	170	0.43
W202	บ่อน้ำในไร่นา	94	0.24
W203	คลองชลประทาน	482	1.21
ผลรวมทั้งหมด		39,756	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567)

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดินตำบลหนองไธ้ อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลหนองโอง มีประชากรรวม 9,292 คน แยกเป็นชาย 4,495 คน เป็นหญิง 4,797 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 146.08 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,115 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 976 ครัวเรือน หรือร้อยละ 31.33 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,139 ครัวเรือน หรือร้อยละ 68.67 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลหนองโอง	3,115	4,495	4,797	9,292
หมู่ที่ 1 ถนน	323	534	565	1,099
หมู่ที่ 2 หนองโอง	159	235	249	484
หมู่ที่ 3 หนองกระเทียม	367	388	484	872
หมู่ที่ 4 หนองหลุม	183	276	283	559
หมู่ที่ 5 ห้วยหิน	222	345	323	668
หมู่ที่ 6 โคกสำโรง	204	282	311	593
หมู่ที่ 7 ตลิ่งชัน	101	175	151	326
หมู่ที่ 8 เกษตรสุข	199	259	259	518
หมู่ที่ 9 หนองแห่น	259	419	443	862
หมู่ที่ 10 สระ	221	331	332	663
หมู่ที่ 11 คอกวัวตะวันตก	301	358	426	784
หมู่ที่ 12 เขาคาก้าว	250	399	450	849
หมู่ที่ 13 พวน	189	306	306	612
หมู่ที่ 14 หนองหลุมตะวันตก	137	188	215	403

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	3,115	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	976	31.33
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	2,139	68.67

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่รวมทั้งหมด 39,756 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,115 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 12.76 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรม 39,756 ไร่ หรือร้อยละ 72.89 ของเนื้อที่ตำบล (ตารางที่ 2-2) และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 29.69 ไร่(เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำไร่ เนื่องจากจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 976 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่งรองลงมาได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อยโรงงาน เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์โดยส่วนใหญ่เลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคและจำหน่าย นอกจากนี้ยังมีการค้าขาย และรับจ้างทั่วไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมพัฒนาชุมชนปี 2567 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 333,059 บาท รายได้บุคคล เฉลี่ยปีละ 97,643 บาท รายจ่ายครัวเรือน เฉลี่ยปีละ 241,019 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 70,659 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 92,040 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 26,983 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลหนองโอง	266,540	50,126	13,432	2,961	333,059	97,643	241,019	70,659
หมู่ที่ 1 คณิต	293,038	37,081	10,921	3,535	344,575	109,330	247,089	78,399
หมู่ที่ 2 หนองโอง	253,981	48,736	17,698	-	320,415	87,762	313,439	85,851
หมู่ที่ 3 หนองกระทิง	206,923	6,686	30,698	1,097	245,405	75,820	190,460	58,844
หมู่ที่ 4 หนองหลุม	321,157	75,251	8,760	8,540	413,708	126,830	286,810	87,927
หมู่ที่ 5 ห้วยหิน	209,810	43,543	15,991	-	269,345	79,908	263,944	78,306
หมู่ที่ 6 โคกสำโรง	255,848	9,514	10,326	1,097	276,785	77,000	104,718	29,132
หมู่ที่ 7 ตลิ่งชัน	377,176	35,882	-	612	413,671	125,579	257,353	78,125
หมู่ที่ 8 เกษตรสุข	324,722	113,333	15,880	9,213	463,148	133,032	254,407	73,074
หมู่ที่ 9 หนองแหน	252,596	78,884	14,561	2,943	348,983	112,659	238,040	76,844
หมู่ที่ 10 สระ	236,682	39,608	15,365	-	291,655	79,347	273,510	74,411
หมู่ที่ 11 คอกวัวตะวันตก	230,778	2,454	4,187	760	238,179	64,958	162,275	44,257
หมู่ที่ 12 เขาคาก้าว	251,363	67,757	17,823	5,205	342,147	107,752	246,211	77,539
หมู่ที่ 13 พวน	316,304	93,935	3,711	457	414,407	110,830	313,798	83,923
หมู่ที่ 14 หนองหลุมตะวันตก	292,879	93,152	12,488	9,040	407,559	108,756	294,894	78,691

ที่มา: กรมการพัฒนารัฐบาล (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ วนอุทยานพุม่วง เนื้อที่ 1,961 ไร่
2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 4,418 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 1,687 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 1,423 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 1,554 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 35,092 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลหนองโอง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 981.2 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลหนองโอง มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ ห้วยขาม ห้วยคุต ห้วยคู้ ห้วยหิน และห้วยหินน้อย

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2567) พบว่า ตำบลหนองโอง มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 25 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 14 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 5 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Ay-sicA ชุดดินอยุธยา มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,991 ไร่ หรือร้อยละ 10.04 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Bm-f-clA ดินบ้านหมี่ที่เป็นดินเหนียวละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,119 ไร่ หรือร้อยละ 10.36 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Kk-cA ชุดดินโคกกระเทียม มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,843 ไร่ หรือร้อยละ 14.70 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Sb-sicA ชุดดินสระบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 38 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Se-sicA ชุดดินเสนา มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,856 ไร่ หรือร้อยละ 4.67 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 9 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Ch-gclB ชุดดินเชิงคัน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,242 ไร่ หรือร้อยละ 3.12 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Don-silB ชุดดินดงยางเอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,406 ไร่ หรือร้อยละ 8.57 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Kld-clA ชุดดินกลางดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,104 ไร่ หรือร้อยละ 5.29 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Lb-clA ชุดดินลพบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,510 ไร่ หรือร้อยละ 3.80 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Lb-gm-clA/b ดินลพบุรีที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 4,200 ไร่ หรือร้อยละ 10.56 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Lb-br-clB ดินลพบุรีที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,628 ไร่ หรือร้อยละ 4.09 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Tk-clA ชุดดินตากลิ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,477 ไร่ หรือร้อยละ 8.75 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Ws-d-clB ดินวังสะพุงที่เป็นดินลึก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 964 ไร่ หรือร้อยละ 2.42 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Ws-d-clC ดินวังสะพุงที่เป็นดินลึก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,978 ไร่ หรือร้อยละ 4.98 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 3,400 ไร่ หรือร้อยละ 8.55 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินเปรี้ยวจัด มีเนื้อที่ 5,847 ไร่ หรือร้อยละ 14.71 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินอยุธยา (Ay) และชุดดินเสนา (Se) และปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 4,719 ไร่ หรือร้อยละ 11.87 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินเชียงคาน (Ch) และชุดดินตาคลี (Tk)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

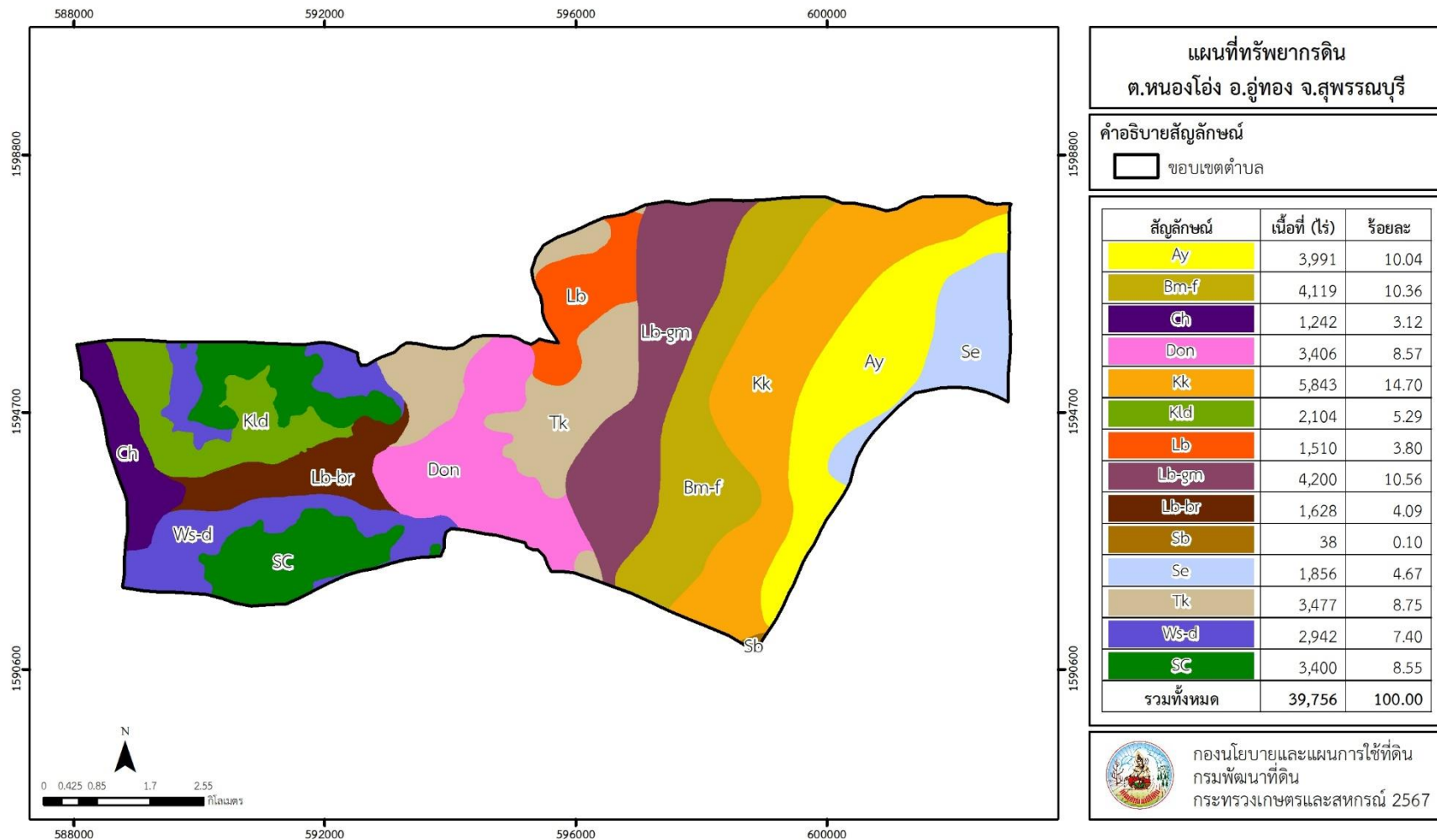
ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ay-sicA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	35-75	4.5-5.5	4.5-5.0	<2	100-150	3,991	10.04
Bm-f-clA	0-2	>150	เลว	สูง	>20	>75	5.5-6.5	6.5-8.0	<2	-	4,119	10.36
Ch-gclB	2-5	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	1,242	3.12
Don-silB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	3,406	8.57
Kk-cA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	>75	5.5-6.5	6.5-8.0	<2	-	5,843	14.70
Kld-clA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	5.5-7.0	<2	-	2,104	5.29
Lb-br-clB	2-5	>150	ดี	สูง	>20	>75	6.5-8.0	6.5-8.5	<2	-	1,628	4.09
Lb-clA	0-2	>150	ดี	สูง	>20	>75	6.5-8.0	6.5-8.5	<2	-	1,510	3.80
Lb-gm-clA/b	0-2	>150	ดีปานกลาง	สูง	>20	>75	6.5-8.0	6.5-8.5	<2	-	4,200	10.56
			ถึงค่อนข้างเลว									
Sb-sicA	0-2	>150	เลว	สูง	>20	>75	5.5-6.5	7.0-8.5	<2	-	38	0.10
Se-sicA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	35-75	4.5-5.0	<4.5	<2	50-100	1,856	4.67
Tk-clA	0-2	0-50	ดี	สูง	>20	>75	7.0-8.0	7.0-8.5	<2	-	3,477	8.75
Ws-d-clB	2-5	100-150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	964	2.42
Ws-d-clC	5-12	100-150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	1,978	4.98
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,400	8.55
รวมทั้งหมด											39,756	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลหนองไธสง คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินเปรี้ยว/ดินตื้น/ดินต่าง
- 2) ขาดแคลนน้ำและแหล่งน้ำของพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน/น้ำท่วมขังในพื้นที่ลุ่ม
- 3) คริวเรือนเกษตรเป็นแรงงานสูงวัย
- 4) ต้นทุนการผลิตสูง/โรคแมลงศัตรูพืช
- 5) การเผาวัสดุทางการเกษตร
- 6) องค์ความรู้และนวัตกรรมเทคโนโลยีด้านการเกษตร

4.1.2 ความต้องการของชุมชนเกษตรกร ตำบลหนองไธสง คือ

- 1) การปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน
- 2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 3) การปรับเปลี่ยนพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ (Zoning by Agri-Map)
- 4) การตรวจวิเคราะห์ดิน ใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- 5) การจัดตั้งกลุ่มฯ เพื่อโอกาสในการต่อรองราคาผลผลิตและปัจจัยการผลิตต่างๆ
- 6) การเสริมทักษะ เทคโนโลยีและองค์ความรู้ด้านการเกษตร
- 7) การสร้างแรงจูงใจ ให้แรงงานอายุน้อยเข้ามาในภาคการเกษตรให้มากขึ้น
- 8) การบริหารจัดการดินและน้ำทั้งบนดินและใต้ดินพร้อมระบบพลังงานแสงอาทิตย์

4.1.3 พืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญในตำบลหนองไธสงได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน มันสำปะหลังและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

4.1.4 ด้านการปศุสัตว์ มีการเลี้ยงวัวขุน วัวไล่ทุ่ง แพะ เป็นต้น

4.1.5 ด้านประมง มีการเลี้ยงกุ้ง/ ปลา

1) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้น

☞ ในส่วนของความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลหนองไธสงพบว่า ดินมีความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดินน้อย ทำให้พืชได้รับธาตุอาหารที่ไม่เพียงพอส่งผลให้ผลผลิตลดลง จำเป็นที่จะต้องมีการนำดินมาตรวจวิเคราะห์หาความต้องการธาตุอาหารของพืช โดยเฉพาะธาตุอาหารหลัก ได้แก่ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม เพื่อกำหนดหาความต้องการธาตุอาหารของพืชก่อนที่จะทำการใส่ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์รวมถึงพืชปุ๋ยสด(ปอเทือง)ปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตพืชได้

2) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

☞ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน ที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลหนองโองคือ บ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร และการปรับเปลี่ยนพื้นที่การผลิตพืชให้เหมาะสมกับที่ดินในพื้นที่ (Zoning By Agri-Map)

☞ การจัดการวิธีการให้น้ำกับพืช โดยใช้น้ำน้อยและมีประสิทธิภาพ อาทิ การปลูกพืชที่ต้องการน้ำน้อย การใช้ระบบน้ำหยดแทนการให้น้ำตามร่อง

☞ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน ที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน(งบเพิ่มเติม) โครงการการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในเขตพื้นที่ลุ่ม-ดอน การขุดลอกคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ ไม่ให้ตื้นเขิน ลำเลียงน้ำไปยังพื้นที่เป้าหมายได้

☞ จากการร้องขอของเกษตรกรให้มีการเจาะบ่อบาดาล เพื่อนำน้ำใต้ดินมาใช้ พร้อมด้วยการติดตั้งอุปกรณ์ปั้มน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล และกระทรวงพลังงานในจังหวัดต่อไป

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) การพัฒนาทรัพยากรดิน
- 1.2) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 1.3) การพัฒนาแหล่งน้ำต้นทุน

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยแรงขับเคลื่อน มี 5 ประการ คือ

- 2.1) ต้นทุนการผลิตพืชสูง
- 2.2) การแผ้วถางทางการเกษตร
- 2.3) การบริหารจัดการน้ำ
- 2.4) การปลูกพืชเชิงเดี่ยว
- 2.5) จัดหาแหล่งน้ำ/ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ

- 3.1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ด้านกายภาพ ด้านเคมีและด้านชีวภาพ
- 3.2) ปัญหาล้าง
- 3.3) โรคแมลงศัตรูพืชระบาด

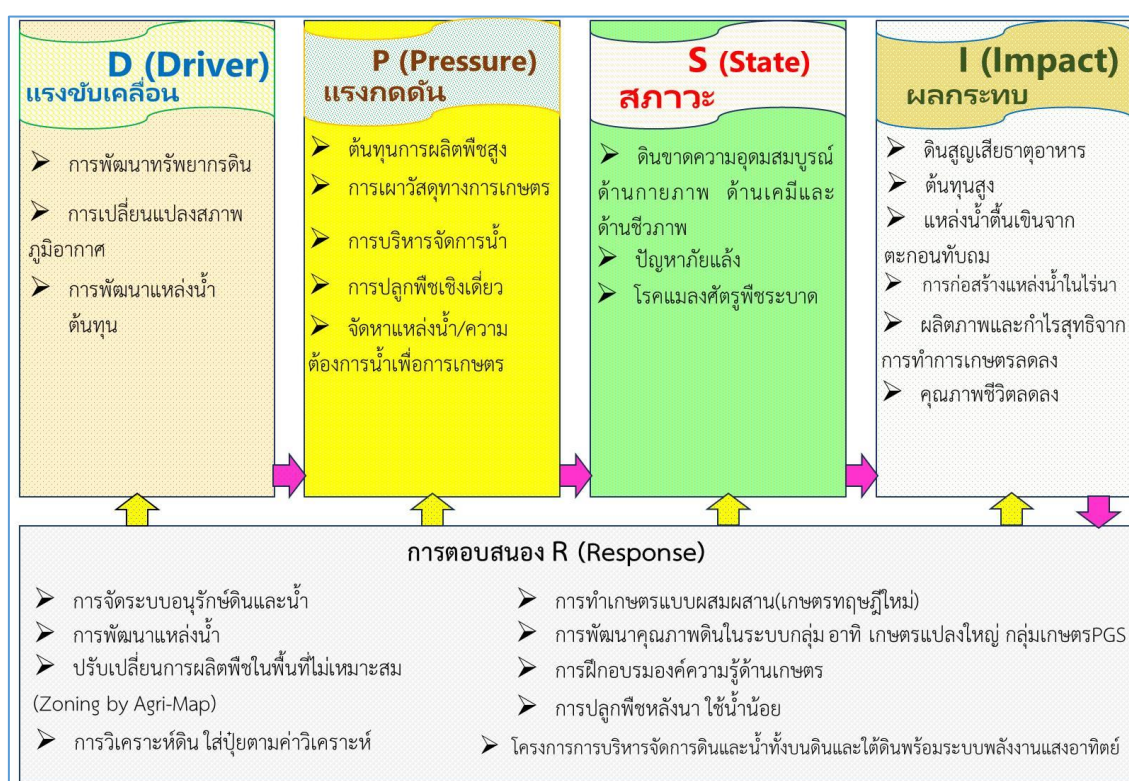
4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำตื้นเขินจากตะกอนทับถม
- 4.2) ผลผลิตและกำไรสุทธิจากการทำเกษตรลดลง
- 4.3) ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.4) ดินสูญเสียธาตุอาหาร
- 4.5) คุณภาพชีวิตลดลง

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

- 5.1) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 5.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา
- 5.3) การวิเคราะห์ดิน ใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- 5.4) การปรับเปลี่ยนการผลิตพืชในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม Zoning by Agri-Map
- 5.5) การปลูกพืชหลังนา ใช้น้ำน้อย
- 5.6) การทำเกษตรแบบผสมผสาน(เกษตรทฤษฎีใหม่)
- 5.7) การฝึกอบรมเสริมเทคโนโลยี องค์ความรู้ด้านเกษตร
- 5.8) การพัฒนาคุณภาพเกษตรกรในระบบกลุ่ม อาทิจ เกษตรแปลงใหญ่
- 5.9) โครงการการบริหารจัดการดินและน้ำทั้งบนดินและใต้ดินพร้อมระบบพลังงานแสงอาทิตย์

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดย DPSIR ตำบลหนองไธสง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุรินทร์

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลหนองไธสง อำเภอกุดชุมห่อ จังหวัดสุพรรณบุรี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และจะปลูกข้าวนาปรัง โดยสูบน้ำจากคลองส่งน้ำระหว่างเดือนมกราคมถึงกลางเดือนพฤษภาคม

2) พืชผัก เกษตรกรจะปลูกพืชผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว(พืชหลังนา) ได้แก่ ข้าวโพดหวานฝัก ถั่วเขียว ถั่วฝักยาว พริก มะเขือ โหระพา กะเพรา ข่า ตะไคร้ ฯลฯ ระหว่างเดือนธันวาคมถึงพฤษภาคม

3) ถั่วเขียว เกษตรกรจะปลูกถั่วเขียวในพื้นที่ลุ่ม โดยทำการยกร่องสวนเพื่อป้องกันน้ำ ซึ่งสามารถปลูกได้เกือบตลอดปี

4.2.2 พื้นที่ดอน

1) อ้อยโรงงาน เกษตรกรมีวิธีการปลูกขึ้นกับลักษณะพื้นที่

(1) อ้อยข้ามแล้งหรืออ้อยปลายฝน เหมาะสมปลูกในดินร่วนปนทรายโดยอาศัย ความชื้นที่สะสมไว้จากฤดูฝน ปลูกช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน จะเลือกปลูกระหว่างอ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง

(2) อ้อยชลประทานหรืออ้อยน้ำเสริม เหมาะสมปลูกในดินเหนียวหรือดินร่วมเหนียวโดยอาศัยการให้น้ำเสริมเพื่อช่วยให้อ้อยงอกและเติบโตจนเข้าสู่ฤดูฝน ปลูกช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์

(3) อ้อยต้นฝน เหมาะสมปลูกในดินเหนียวหรือดินร่วมเหนียว โดยอาศัยความชื้นจากฝนช่วงแรกที่ยก ต้องเตรียมดินและซักร่องร่อน ปลูกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเดือนมิถุนายน

2) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-13 เดือน

3) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปลูกช่วงเดือนเมษายนถึงสิงหาคม และปลูกเดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคม

4) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ พยูง ประดู่ป่า ตันสัก ไม้ ฯลฯ

5) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ มะม่วง พุทรา ถั่ว

ดังตารางรายละเอียดใน รูปที่ 4-2

เดือน พื้นที่/ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
❖ พื้นที่ลุ่ม												
1) ข้าวนาปี												
2) ข้าวนาปี-นาปรัง												
3) พืชผัก - ข้าวนาปี												
❖ พื้นที่ดอน												
1) อ้อยต้นฝน												
2) อ้อยปลายฝน												
3) อ้อยชลประทาน												
➤ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์												
➤ มันสำปะหลัง												
➤ ไม้ยืนต้น												
➤ ไม้ผล												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองไธสง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุพรรณบุรี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมิน ศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการ ปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ใน แต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะ เฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับ ระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพ ที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปาน กลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโต ของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุง ต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด อ้อย ถั่วเขียว พืชผัก

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

หน่วยที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด	อ้อย	กล้วย	พืชผัก
Ay-sicA	S2z	N	S3o	S3o	N
Bm-f-clA	S1	N	S3o	S3o	N
Ch-gclB	S3o	S3r	S3r	S3r	S3r
Don-silB	S2ewo	S2o	S2os	S2s	S1
Kk-cA	S1	N	S3o	S3xo	N
Kld-clA	S3o	S2n	S2ns	S3o	S2n
Lb-br-clB	S3o	S1	S1	S2s	S1
Lb-clA	S3o	S1	S1	S2s	S1
Lb-gm-clA/b	S2o	S2o	S2o	S2s	S1
Sb-sicA	S1	N	S3o	S3o	N
Se-sicA	S3z	N	S3zo	S3zo	N
Tk-clA	S3o	S3r	S3r	S3r	S3r
Ws-d-clB	S3o	S1	S2s	S2s	S1
Ws-d-clC	S3ewo	S2e	S2es	S2s	S2e

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- z = สารพิษ
- x = การมีเกลือมากเกินไป
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร
- S1 = เหมาะสมสูง
- S3 = เหมาะสมเล็กน้อย
- N = ไม่เหมาะสม

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัดบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางแผนกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงานโครงการกิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลหัตถภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำและทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัดร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองไธสง อำเภอนำทม จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสมไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้นๆ ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ และเขตพื้นที่พืชรุกราน มีเนื้อที่ 2,469 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.21 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 2,209 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.56 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเขตนวนไธสงกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตพื้นที่พืชรุกราน (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 260 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.65 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม

เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 28,720 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 72.24 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรัง และพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 8,470 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 21.31 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ ข้าวนาปีตามด้วยข้าวนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น ถั่วเขียว พักทอง ข้าวโพดข้าวเหนียว เป็นต้น

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2120) มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง ส้มโอ

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2130) มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ พยูง ประดู่ ยางนา ยูคาลิปตัส

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2140) มีเนื้อที่ 231 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.58 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ อาทิ อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2150) มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ ไข่ ผักสลัด ต้นอินทผลัม พริก มะเขือ มะนาว กะเพรา โหระพา เป็นต้น

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1 *มีชลประทานแต่ดินไม่ดี*) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2 *ไม่มีชลประทานแต่ดินดี*) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1 *มีชลประทานแต่ดินไม่ดี*) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำ โดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดัดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2211) มีเนื้อที่ 7,621 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 19.17 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่างๆ เช่น ถั่วเขียว

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 149 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง ฝรั่ง มะละกอ ส้มโอ ฯลฯ

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 18 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยูคาลิปตัส ประดู่ สัก พยูง ยางนา เป็นต้น

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2214) มีเนื้อที่ 521 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.31 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 246 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.62 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ ถั่วลิสง พริก มะเขือ มะนาว กะเพรา โหระพา เป็นต้น

(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2 *ไม่มีชลประทานแต่ดินดี*) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 122 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.31 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะละกอ มะม่วง ฝรั่ง ฯลฯ

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 329 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.83 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ สัก ประดู่ พยุง ยางนา

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 9,493 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 23.88 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 48 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ ถั่วฝักยาว พริก มะเขือ มะนาว กะเพรา โหระพา เป็นต้น

(3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ (*ไม่มีชลประทานและดินไม่ดี) พื้นที่เขตนี้ ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรม ที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันเป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 33 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ สัก พยุง สะเดา

(2) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 1,019 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.56 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลังและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

4) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 308 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.77 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ ได้แก่ บ่อเลี้ยงปลา ปลูก ปลาช่อน เป็นต้น

5) เขตปศุสัตว์ (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 75 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล โดยชนิดของหญ้าที่พบ ได้แก่ หญ้าเนเปียร์ หญ้าแพงโกล่า หญ้าลูซี่ เป็นต้น

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 64 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบ ได้แก่ วัวขุน วัวเลี้ยง แพะ เป็นต้น

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (สัญลักษณ์ 3000) มีเนื้อที่ 4,144 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 10.42 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 3 เขตตรง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 3,373 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 8.48 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 751 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.89 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 20 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท่องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ (สัญลักษณ์ 4000) มีเนื้อที่ 748 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.89 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 2 เขตตรง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 169 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.43 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วยหนอง คลอง คู แม่น้ำ บึง เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 579 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.46 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ บ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 3,628 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.13 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น โรงงานโมหิน ที่ทิ้งขยะ เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 47 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่าง ๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมขั้นดีได้ เนื่องจากมีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

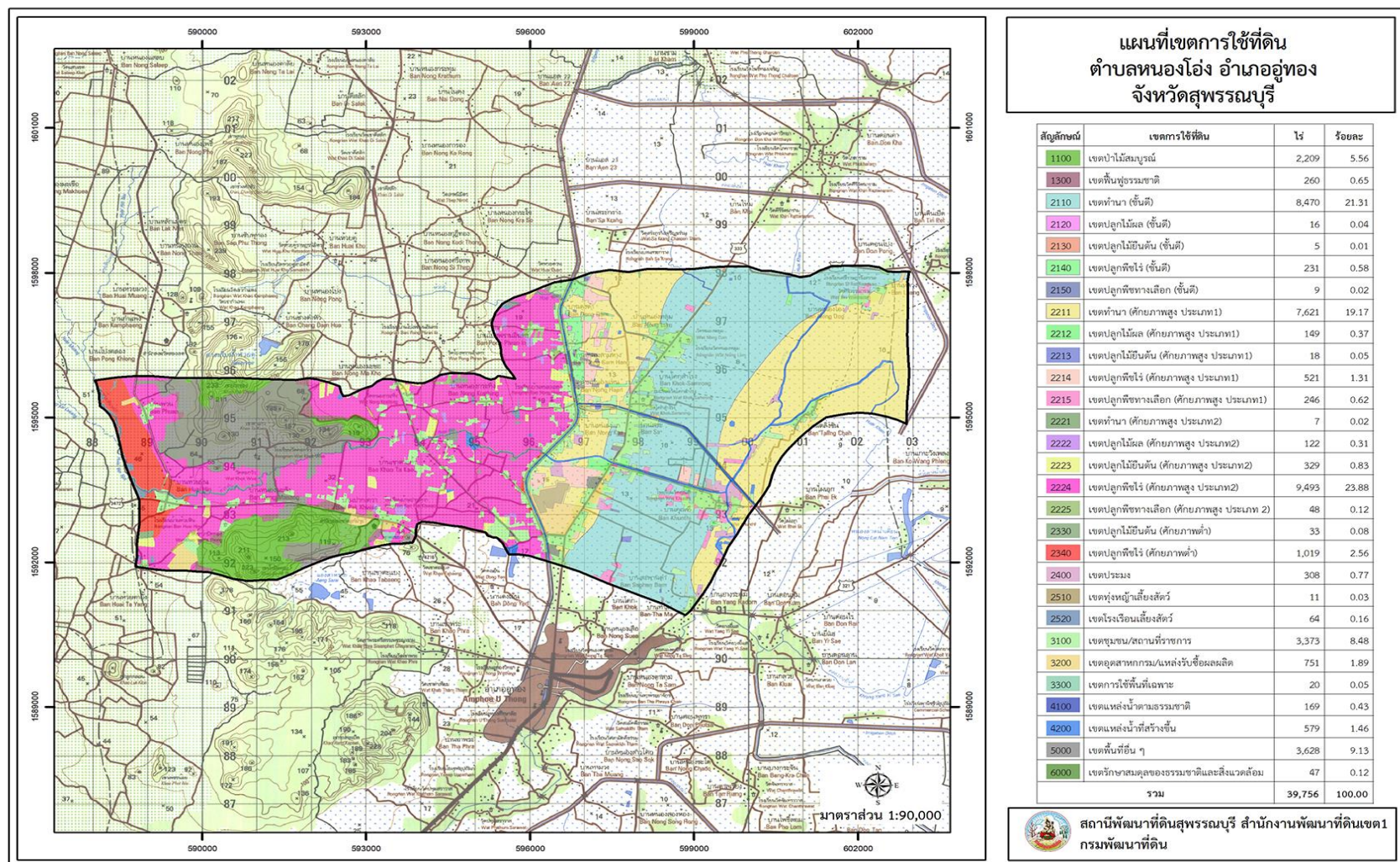
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1000	1. เขตป่าไม้	2,469	6.21
1100	เขตป่าไม้สมบูรณ์	2,209	5.56
1300	เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ	260	0.65
2000	2. เขตเกษตรกรรม	28,720	72.24
2100	2.1 เขตเกษตรกรรมขั้นดี	8,731	21.96
2110	เขตทำนา	8,470	21.31
2120	เขตปลูกไม้ผล	16	0.04
2130	เขตปลูกไม้ยืนต้น	5	0.01
2140	เขตปลูกพืชไร่	231	0.58
2150	เขตปลูกพืชทางเลือก	9	0.02
2210	2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง ประเภทที่ 1	8,555	21.52
2211	เขตทำนา	7,621	19.17
2212	เขตพื้นที่ปลูกไม้ผล	149	0.37
2213	เขตพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น	18	0.05
2214	เขตพื้นที่ปลูกพืชไร่	521	1.31
2215	เขตพื้นที่ปลูกพืชทางเลือก	246	0.62
2220	2.3 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง ประเภทที่ 2	9,999	25.16
2221	เขตพื้นที่ทำนา	7	0.02
2222	เขตพื้นที่ปลูกไม้ผล	122	0.31
2223	เขตพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น	329	0.83
2224	เขตพื้นที่ปลูกพืชไร่	9,493	23.88
2225	เขตพื้นที่ปลูกพืชทางเลือก	48	0.12
2300	2.4 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	1,052	2.64
2330	เขตพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น	33	0.08
2340	เขตพื้นที่ปลูกพืชไร่	1,019	2.56

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี (ต่อ)

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
2400	2.5 เขตประมง	308	0.77
2500	2.6 เขตปศุสัตว์	75	0.19
2510	เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	11	0.03
2520	เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	64	0.16
3000	3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	4,144	10.42
3100	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	3,373	8.48
3200	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	751	1.89
3300	เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	20	0.05
4000	4. เขตแหล่งน้ำ	748	1.89
4100	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	169	0.43
4200	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	579	1.46
5000	5. เขตพื้นที่อื่นๆ	3,628	9.13
6000	6. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	47	0.12
รวม		39,756	100.00

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรีแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 ถึง 2571

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองโอง ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองโอง เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินสุพรรณบุรี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินสุพรรณบุรี นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การตรวจวิเคราะห์ดินหาธาตุอาหารพืช/การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์
- (2) การรณรงค์ไถกลบตอซังพืช
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)
- (7) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน

3) พื้นที่แล้งซ้ำซาก/แหล่งน้ำมีไม่เพียงพอ มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจืด)
- (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) การใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

(5) จัดทำโครงการลดต้นทุนการผลิต เช่น ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ ส่งเสริมบริหารจัดการศัตรูพืช ส่งเสริมลดการเผา ส่งเสริมการรวมกลุ่ม (กรมส่งเสริมการเกษตร องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ศูนย์วิจัยข้าวสุพรรณบุรี สำนักงานชลประทานจังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ และกลุ่มผู้ใช้น้ำ)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด) สำนักงานประมงจังหวัด ประมงอำเภอยางทอง

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ อาทิ สำนักงานชลประทานจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิตสูง ดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การบริหารจัดการน้ำ การเผาเศษวัสดุเหลือใช้ในไร่นา การใช้สารเคมีเกินความจำเป็น และการรวมกลุ่มของคนในชุมชน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลหนองไธสง กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลหนองไธสง อำเภอยางทอง ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการคือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง (3) ปัญหาขาดแคลนนํ้าในการทำเกษตร(บางพื้นที่) และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาที่เกิดจากการเผาตอซัง การใช้สารเคมีเกินความจำเป็น ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ในที่ดินขาดการรวมกลุ่มของคนในชุมชน ปัญหาดังกล่าวนี้นี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชน โดยรวมในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1)การชะล้าง

พังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (3) การใช้สารเคมีเกินความจำเป็น (4) การเผาตอซัง พางข้าว (5) การขาดความรู้การจัดการดิน

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ โดยในพื้นที่ตำบลหนองไธสง ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็น การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นทุกหมู่บ้านในตำบลหนองไธสง ทั้งน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร โดยเฉพาะพื้นที่ตำบลหนองไธสงที่อยู่นอกเขตชลประทาน จะได้รับผลกระทบมาก

ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้านั้น นอกจากผลการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดินคงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบขาดแคลนน้ำ จะสรุปได้ว่ามี 4 ประการ คือ (1) **การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำ ลำน้ำ เป็นต้น** (2) **การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน** (3) **ขุดเจาะบ่อบาดล** (4) **ก่อสร้าง/ลอกคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ**

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 4 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า “**ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งแล้วจะแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำทั้งตำบลได้โดยสิ้นเชิง**”

การแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำ จะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหาของดินเสื่อมโทรม โดยจัดทำโครงการ “**การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน ที่เป็นระบบ**” ทั้งพื้นที่ตำบลอยู่ในเขตชลประทานและพื้นที่อยู่นอกเขตชลประทาน การจัดการพื้นที่ควรพัฒนาที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ ฝายกั้นน้ำ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำหรือพรางน้ำท่วม การขุดบ่อบาดล ปรับรูปที่ดิน ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (รูปที่ 7-1)

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1.เขตเกษตรกรรมชั้นดี (*มีชลประทานและดินดี) 1.1) เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 8,470 ไร่	1) การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตน้ำหมักชีวภาพและการใช้สารชีวภัณฑ์ 1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.3 การวิเคราะห์ดิน ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน 1.4 อนุรักษ์ดินและน้ำ ลดการชะล้างพังทลายของดิน	660,000 400,000 15,000 75,000 170,000
2. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภท 1 และประเภท 2) 2.1) เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 7,628 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตน้ำหมักชีวภาพและการใช้สารชีวภัณฑ์ 1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.3 อนุรักษ์ดินและน้ำ ลดการชะล้างพังทลายของดิน 1.4 การวิเคราะห์ดิน ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การจัดระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน (ลักษณะที่ 1 ; การปรับที่นา ทำคันนา) 2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจี้) 2.3 การบริหารจัดการดินและน้ำทั้งบนดินและใต้ดินพร้อมระบบพลังงานแสงอาทิตย์	660,000 400,000 15,000 170,000 75,000 5,475,000 1,600,000 500,000 3,375,000

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
2.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 10,014 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	760,000
	1.1 การส่งเสริมการผลิตน้ำหมักชีวภาพและการใช้สารชีวภัณฑ์	400,000
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	30,000
	1.3 ผลิตปุ๋ยคอกปุ๋ยหมัก	170,000
	1.4 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์แทนสารเคมีทางการเกษตร	85,000
	1.5 การวิเคราะห์ดิน ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	75,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	3,875,000
	2.1 การบริหารจัดการดินและน้ำทั้งบนดินและใต้ดินพร้อมระบบพลังงานแสงอาทิตย์	3,375,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจั่ว)	500,000
2.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 271 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	62,500
	1.1 การส่งเสริมการผลิตน้ำหมักชีวภาพและการใช้สารชีวภัณฑ์	40,000
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	7,500
	1.3 การวิเคราะห์ดิน ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	15,000
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	300,000
	2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	300,000

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572(ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
3. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	213,000
3.1 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 1,019 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตน้ำหมักชีวภาพและการใช้สารชีวภัณฑ์	100,000
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	7,500
	1.3 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์แทนสารเคมีทางการเกษตร	68,000
	1.4 การวิเคราะห์ดิน ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	37,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	125,000
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจืด)	125,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	120,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	120,000
3.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 33 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	3,750
	1.1 การวิเคราะห์ดิน ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	3,750
3. เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 75 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	32,500
	1.1 การผลิตสารเร่ง พด.6 บำบัดน้ำเสีย ดับกลิ่นเหม็นในคอกสัตว์เลี้ยง บ่อปลา บ่อกัก	32,500
4. เขตประมง เนื้อที่ 308 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	65,000
	1.1 การผลิตสารเร่ง พด.6 บำบัดน้ำเสียในบ่อปลา บ่อกัก	65,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	12,351,750

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 16,098 ไร่ 1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 10,245 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 287 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 385 ไร่ 1.5 เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 303 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.เกษตรอำเภอ) 2) โครงการกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ (สนง.เกษตรอำเภอ) 3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร(ศพก.) (สนง.เกษตรอำเภอ) 4) โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ศูนย์วิจัยพืชไร่สุพรรณบุรี) 5) โครงการการบริหารความหลากหลายทางชีวภาพ (ศูนย์อารักขาพืชจังหวัด) 6) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) (สนง.เกษตรอำเภอ) 7) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (สนง.เกษตรอำเภอ) 8) ศูนย์การจัดการดินปุ๋ยชุมชน(ศดปช.) (สนง.เกษตรอำเภอ) 9) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน(ศจช.) (สนง.เกษตรอำเภอ) 10) เทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดภาวะโลกร้อน 4 ป+ 1 IPM (สนง.เกษตรจังหวัด) การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน(ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.เขตพื้นที่เกษตรกรรม (ต่อ) 1.1 เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 16,098 ไร่ 1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 10,245 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 287 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 385 ไร่ 1.5 เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 303 ไร่	6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด) 10) โครงการศักยภาพการดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 11) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด) 12) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 13) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช(ศูนย์อารักขาพืชจังหวัด) 14) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (อบต.หนองไธสง)
1.6 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 75 ไร่ 1.7 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 308 ไร่	1) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร (กรมประมง) 2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (กรมประมง) 3) โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมฮาลาลด้านปศุสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตรกร (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 6) โครงการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรตามนโยบาย (กรมชลประทาน) 7) โครงการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่รับน้ำ (กรมชลประทาน) 8) โครงการฝายเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร (อบต.หนองไธสง) 9) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำปรับปรุงสระเก่า (อบต.หนองไธสง)

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน(ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
2.เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 748 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน) 3) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 4) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน) 5) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 6) โครงการ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด)

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตทำนา/ไม้ ผล/พืชไร่/พืช ทางเลือก	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้ สารอินทรีย์	ราย	700	700	700	700	700	3,500	280,000	280,000	280,000	280,000	280,000	1,400,000	พด.
เขตทำนา/ไม้ ผล/พืชไร่/พืช ทางเลือก	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุง ดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ตัน	5	5	5	5	5	25	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พด.
เขตทำนา/ไม้ ผล/พืชไร่/พืช ทางเลือก	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้ สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทาง การเกษตร (การจัดตั้งธนาคารปุ๋ย)	กลุ่ม	5	5	5	5	5	25	17,000	17,000	17,000	17,000	17,000	85,000	พด.
เขตทำนา/พืชไร่	1.4 การรณรงค์ไถกลบตอซัง	ไร่	300	300	300	300	300	1,500	68,000	68,000	68,000	68,000	68,000	510,000	พด.
เขตทำนา/ไม้ ผล/พืชไร่/พืช ทางเลือก	1.5 การตรวจวิเคราะห์ดินและการ ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	ตัวอย่าง	400	400	400	400	400	2,000	60,000	60,000	60,000	60,000	60,000	300,000	พด.

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหนองโอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572) (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตประมง/ปศุสัตว์	1.6 การผลิตน้ำหมัก พด.6 สารบำบัดน้ำเสีย ดับกลิ่นเหม็น	ลิตร	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	19,500	19,500	19,500	19,500	19,500	97,500	พด.
2. การบริหารจัดการน้ำ															
เขตทำนา/ไม้ผล/พืชไร่/พืชทางเลือก	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	10	10	10	10	10	50	250,000	250,000	250,000	250,000	250,000	1,250,000	พด.
เขตทำนา/ไม้ผล/พืชไร่/พืชทางเลือก	2.2 ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (ปรับปรุงแปลงนา ทำคันดิน ลักษณะที่ 1)	ไร่	100	100	100	100	100	500	320,000	320,000	320,000	320,000	320,000	1,600,000	พด.
เขตทำนา/ไม้ผล/พืชไร่/พืชทางเลือก	2.3 การบริหารจัดการดินและน้ำทั้งบนดินและใต้ดิน พร้อมระบบพลังงานแสงอาทิตย์	แห่ง	10	10	10	10	10	50	1,350,000	1,350,000	1,350,000	1,350,000	1,350,000	6,750,000	พด.
3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน															
ไม้ผล/พืชไร่	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	70,000	70,000	70,000	70,000	70,000	350,000	84,000	84,000	84,000	84,000	84,000	420,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. แผนที่ขอบเขตตำบล (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบลปี 2565. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>, 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอและรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา: <http://mvos2.gistda.or.th/>, 1 มีนาคม 2567.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ดันศิริ และคำรณ ไทรฟัก. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 มีนาคม 2566.

ที่ปรึกษา

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน		กรมพัฒนาที่ดิน
นางนงนุช	ศรีพุ่ม	ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
นางมัทธนา	ชัยมหาวัน	ผู้เชี่ยวชาญด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน
นายธิเบต	คณาวัง	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินสุพรรณบุรี
กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน		สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
กลุ่มวิเคราะห์ดิน		สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
กลุ่มสำรวจเพื่อทำแผนที่		สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน		สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

คณะผู้จัดทำ

นางสาวไพริน	เพ็งสุข	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นายเกรียงศักดิ์	คำเลิศ	นักวิชาการเกษตร
นายเจริญสุข	สวยงาม	เจ้าหน้าที่แผนที่ภาพถ่าย

กรมพัฒนาที่ดิน

LAND DEVELOPMENT DEPARTMENT

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2003/61 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Call Center 1760